

Forslag

til

Lov om ændring i lov nr. 280 af 30. juni 1922 om menighedsråd.

Fremsat den 22. oktober 1954 af *kirkeministeren*.

§ 1.

I lov nr. 280 af 30. juni 1922, således som denne lov er ændret, senest ved lov nr. 112 af 31. marts 1953, foretages følgende ændringer:

1) § 4, stk. 1 og 2, affattes således:

„Stk. 1. Valgret til menighedsrådet har ethvert medlem af folkekirken, som senest den dag, da valget foregår, opfylder aldersbetingelsen for valgret til folketinget, medmindre de pågældende ved åbenlyst at fornægte kristentroen stiller sig i afgjort modsætning til folkekirken.

Stk. 2. Valgbar til menighedsrådet er enhver, som opfylder betingelserne i stk. 1, medmindre vedkommende er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør ham uværdig til at beklæde hvervet, jfr. § 14, stk. 1.“

2) I § 4 indføjes som nyt stk. 6:

„Personer, der i henhold til særlig bestemmelse er henvist til en bestemt menighed, for hvilken der er oprettet menighedsråd, kan, dersom de måtte have bopæl i en anden menighedsrådsreds, vælge at udøve deres valgret i den menighedsrådsreds, hvortil de således er knyttet, og er i så tilfælde alene valgbare der. På tilsvarende måde har præster og kirkebetjente, der bor udenfor den menighedsrådsreds, hvortil de gennem deres stilling er knyttet, efter derom fremsat begæring, jfr. nedenfor, valgret — for kirkebetjentenes vedkommende tillige valgbarhed — i den kreds, i hvilken de er ansat. Samme ret har de med præster og kirkebetjente samlevende ægtefæller. Såfremt præster eller

kirkebetjente er ansat i to eller flere menighedsrådsredse, kan de såvel som deres ægtefælle vælge, i hvilken af disse de vil udøve deres valgret.“

3) § 4, stk. 6, bliver stk. 7, og 3. pkt. affattes således:

„Har sognebåndsløserne ladet sig opføre i den kreds, til hvilken de er knyttet ved sognebåndsløsning, bevarer de i tilfælde, hvor de er indvalgt i menighedsrådet, deres sæde i dette, indtil nyt menighedsråd tiltræder, selvom den præst, til hvilken der er løst sognebånd, i mellemtiden fratræder sit embede, og på samme måde bevares stillingen som suppleant.“

4) I § 4 indføjes som nyt stk. 8 følgende:

„Begæring i henhold til bestemmelserne i stk. 6 og 7 om optagelse på valglisten udenfor den menighedsrådsreds, hvor vælgeren har bopæl, må fremsættes skriftligt overfor formanden for valgbestyrelsen i den menighedsrådsreds, hvor valgretten ønskes udøvet, inden udløbet af den frist, der er fastsat for klager over udeladelse af listen, jfr. § 6, stk. 2, og begæringen må indeholde de oplysninger, der er fornødne, for at meddelelse om den fremsatte begæring kan tilstilles valgbestyrelsen på bopælsstedet. Begæringen må fremsættes forud for hvert nyt valg. Tager valgbestyrelsen begæringen til følge, skal den tilstille valgbestyrelsen i den menighedsrådsreds, hvor vælgeren er optaget på valglisten, meddelelse, og vælgeren slettes herefter af valglisten i sidstnævnte menighedsrådsreds.“

5) § 4, stk. 7 bliver stk. 9, og affattes således:

„Mand og hustru eller beslægtede i op- og nedstigende linie kan ikke samtidig være medlem af samme menighedsråd eller være valgt medlem af et menighedsråd, hvori ægtefællen eller vedkommendes slægtning i op- eller nedstigende linie i henhold til § 2, stk. 3, 1. pkt. har ret til at deltage i rådets forhandlinger“.

6) I § 6, stk. 1 tilføjes som nyt 2. pkt.:

„Har to eller flere sogne eller kirkedistrikter fælles menighedsråd, jfr. § 1, stk. 4, udarbejdes særskilt valgliste for hvert af de pågældende sogne eller distrikter“.

7) I § 8, stk. 2, ændres „de to første søndage i november“ til „sidste søndag i oktober og første søndag i november“.

8) Til § 8 føjes som nyt stk. 3:

„Har to eller flere sogne eller kirkedistrikter fælles menighedsråd foretages valget, uanset dette, selvstændigt og med særlige kandidatlistor for hvert af sognene eller distrikterne under ledelse af den fælles valgbestyrelse, og således at også opgørelsen af valgets resultat foretages særskilt“.

9) Til § 9, stk. 1, 1. pkt. føjes:

„, jfr. dog afsnit V om indsendelse af stemmeseddel“.

10) I § 9, stk. 2 indføres som nyt 2. pkt.:

„Enhver sådan kandidatliste skal være indleveret til formanden for valgbestyrelsen senest kl. 19 den 8. dag før valget“.

11) I § 11, stk. 3, 2. pkt. indføres efter „§ 4, stk. 1“: „og stk. 2“. Endvidere ændres de følgende ord „og § 14, stk. 2“ til „samt § 14, stk. 2“.

12) § 13 affattes således:

„Stk. 1. Udgifter i anledning af valg til menighedsråd såvel som rådets egne udgifter til lokale, papir og porto, til rejser i anledning af præstevalg samt andre udgifter, som det råd påhvilerende hver medfører, udredes i menigheder, hvis kirke ejer sig selv, eller som administreres efter de for selvejende kirker gældende regler, af vedkommende kirkes kasse. I andre tilfælde tilvejebringes beløbet ved ligning til sognets menighedsrådskasse, jfr. § 27, stk. 4, i forbindelse med påligning af de øvrige udgifter, som det i henhold til lovgivningen påhviler de til folkekirken hørende beboere af sognet at udrede, og som efter de gældende

regler ikke skal udredes gennem nogen af de andre kirkelige kasser.

Stk. 2. Udover de i stk. 1 nævnte udgifter skal menighedsrådet være bemyndiget til at anvende et beløb på indtil 800 kr., når forholdene taler for det, dog indtil 2 000 kr., til stedlige kirkelige formål. Beløbets størrelse skal i det enkelte tilfælde godkendes i forbindelse med stadfæstelsen af vedkommende kasses overslag, og det må iagttages, at det ansatte beløb står i passende forhold til de særlige omstændigheder i hvert enkelt tilfælde, herunder også befolkningens størrelse, den stedlige økonomi og betydningen af de formål, hvortil beløbet agtes anvendt. Under ganske særlige forhold, navnlig hvor det drejer sig om stærkt voksende bymæssig bebyggelse med betydelige kirkelige opgaver udenfor de sædvanlige rammer, kan kirkeministeriet efter nærmere motiveret indstilling godkende, at der anvendes større beløb end det foran angivne maksimum.

13) Til § 14, stk. 1, føjes som nyt 2. pkt.:

„Det nyvalgte menighedsråd afgør endeligt, hvorvidt en kandidat har mistet sin valgbarhed på grund af straf, jfr. § 4, stk. 2 og valgbestyrelsen kan ikke undslå sig for at stille en kandidat til valg, selvom denne er straffet“.

14) § 27, stk. 1 affattes således:

„Til fremme af menighedsplejen forvalter menighedsrådet, hvad der indkommer i kirkens bøsser. For anvendelsen af disse midler såvel som af legater under menighedsrådets bestyrelse og andre indtægter, som menighedsrådet måtte oppebære, aflægges årligt regnskab i forbindelse med kirkens regnskab, såfremt kirken er selvejende, og ellers i menighedsråds-kassens regnskab“.

15) I § 27, stk. 2 i slutningen udgår ordene „Menighedsrådets årlige regnskab“ og i stedet indføres: „Kirkekassens eller menighedsråds-kassens årlige regnskab“.

16) Som nyt afsnit V indføres i loven følgende bestemmelser:

§ 40.

„Stk. 1. Vælgere, som på grund af forhold udenfor den menighedsråds-kreds, hvor de er opført på valglisten, vil være forhindret i at indfinde sig på afstemningsstedet inden-

for de for afstemningen fastsatte tidsfrister, kan ved menighedsrådsvalg indsende deres stemmeseddel under iagttagelse af det i det følgende nærmere fastsatte.

Stk. 2. Vælgere, som har bopæl på afsides beliggende øer, der ikke udgør et selvstændigt afstemningsområde, kan afgive stemme ved indsendelse af stemmeseddel, såfremt de kun med uforholdsmæssig vanskelighed kan nå frem til afstemningsstedet.

§ 41.

Stk. 1. Søfolk og personer ansat ved fyrvæsenet kan stemme på vedkommende skib eller på vedkommende fyr, når de opfylder den i § 40, stk. 1 omhandlede betingelse for sådan stemmeafgivning.

Stk. 2. Øvrige vælgere, som er omfattet af bestemmelserne i § 40, stk. 1, kan stemme på et folkeregister her i landet. Stemmeafgivningen kan ske også på et folkeregister, der er beliggende i den menighedsrådsreds, hvor vælgeren er opført på valglisten.

Stk. 3. For de vælgere, der i henhold til stk. 1 eller stk. 2 afgiver stemme her i landet, finder afstemningen sted de 3 sidste søgnedage før valgets afholdelse. Søfolk eller fiskere, som på afstemningsdagen opholder sig udenfor den pågældende menighedsrådsreds, kan dog afgive stemme på folkeregistret indtil 3 uger før valgets afholdelse. Tilsvarende gælder de i § 40, stk. 2 omhandlede vælgere.

§ 42.

Stk. 1. De til denne form for stemmeafgivning nødvendige stemmesedler med dertil hørende særskilte konvolutter samt blanketter til følgebrev og omslag, hvori følgebrev og konvolutten med stemmesedlen skal sendes til menighedsrådet, tilvejebringes ved kirkeministeriets foranstaltning for

statens regning. De skal tillige med en vejledning til brug ved stemmeafgivningen kunne fås udleveret hos folkeregistrene samt på kirkekontorerne i købstæder og bymæssige bebyggelser.

Stk. 2. Stemmesedlerne skal være af hvidt papir, påtegnet ordet „Stemmeseddel“ på begge sider, men iøvrigt uden påtegning eller afmærkning af nogen art. Konvolutterne skal være uigennemsigtige og af en sådan størrelse, at de fuldstændig dækker stemmesedlen. Omslagene skal på forsiden være påtrykt angivelse af, at de indeholder en stemmeseddel og på bagsiden være forsynet med en rubrik, hvor vælgeren angiver sit navn og bopæl i den menighedsrådsreds, hvori han er opført på valglisten.

§ 43.

Stemmeafgivningen er kun gyldig, når den sker ved benyttelse af de i § 42 omtalte stemmesedler, følgebrev og omslag. De nærmere regler for stemmeafgivningen, indsendelsen til menighedsrådene og den videre fremgangsmåde, der vil være at følge, fastsættes iøvrigt i en af kirkeministeren udfærdiget bekendtgørelse på grundlag af de i lov om kommunale valg fastsatte regler vedrørende indsendelse af stemmesedler med de ændringer og tilføjelser, som efter de særlige forhold skønnes fornødne.“

17) „Afsnit V“ ændres til „Afsnit VI“ og §§ 40 og 41 bliver §§ 44 og 45.

§ 2.

Kirkeministeren bemyndiges til at lade lov om menighedsråd af 30. juni 1922 optrykke med de i nærværende lov og tidligere love indeholdte ændringer.

Bemærkninger til lovforslaget.

Den gældende lov om menighedsråd åbner ikke adgang for vælgere, som på grund af midlertidigt ophold udenfor menighedsrådsredsen er afskåret fra at være til stede på valgstedet, til at deltage i afstemningen ved indsendelse af stemmeseddel i overensstemmelse med, hvad der er gældende ved valg til folketinget og til de kommunale råd. I det foreliggende

lovforslag har man foreslået åbnet en sådan adgang, men dog i noget begrænset omfang, idet man ikke har ment det nødvendigt at medtage personer, der har ophold i udlandet, bortset fra søfolk, der kan stemme på vedkommende skib. Samtidig har man benyttet lejligheden til at foreslå forskellige andre ændringer i loven særlig på grundlag

af de erfaringer, der er gjort ved de sidste valg, efter at reglerne om valg til menighedsrådene er blevet væsentlig ændret ved lov nr. 207 af 12. april 1949. Men hertil kommer tillige de ændrede regler om følgen af straf, og bestemmelsen i grundlovens § 86 om valgretsalderen, der gør nogle mindre ændringer i lov om menighedsråd nødvendige eller ønskelige. Med hensyn til de enkelte foreslåede bestemmelser henvises til det nedenfor anførte.

ad § 1, nr. 1.

Menighedsrådslovens regler om valgret og valgbarhed blev ændret ved § 30 i lov nr. 286 af 18. juni 1951 om ændring af reglerne om fortabelse af rettigheder som følge af straf. Da den herefter gældende bestemmelse om valgbarhed til menighedsrådet imidlertid henviser til lov om valg til rigsdagen, der er afløst af lov om valg til folketinget af 31. marts 1953, og da endvidere valgretsalderen i henhold til grundlovens § 86 skal være den for valg til folketinget til enhver tid gældende, har man fundet en ny bestemmelse påkrævet. Den foreslåede bestemmelse er i overensstemmelse med, hvad der nu er gældende for valg til folketinget og valg til de kommunale råd, jfr. i sidstnævnte henseende bekendtgørelse nr. 336 af 22. december 1953 §§ 1 og 2.

ad § 1, nr. 2, 3 og 4.

Forinden lov om menighedsråd blev ændret ved lov nr. 207 af 12. april 1949, havde personer, der ved særlig bestemmelse var henvist til en bestemt menighed, ret til at deltage i valg af menighedsråd for den kreds, hvortil de således var henvist. Det samme var tilfældet forsåvidt angår præster og kirkebetjente, der havde bopæl udenfor den kreds, hvortil de ved deres ansættelse var knyttet. Disse særbestemmelser ophævelse havde sammenhæng med ophævelsen af den særlige tilmelding, der tidligere var en betingelse for valgrettens udøvelse. Ophævelsen af særbestemmelserne for de omtalte grupper af personer har vakt en del kritik. Da der skønnes at være en saglig begrundelse for en særlig regel, har man foreslået de tidligere bestemmelser genoptaget, dog med forskellige ændringer for at tilpasse forholdet til den principielle ændring der er indtrådt ved loven af 1949. De særlige regler om sognebåndsløserne, der bevaredes i 1949, er samtidig foreslået suppleret med bestemmelser, som i realiteten er i overensstemmelse med den praksis, der har været fulgt hidtil, jfr. kirkeministeriets cirkulære af 7. august 1953 angående udarbejdelse af valglisten til brug ved menighedsrådsvalg.

ad § 1, nr. 5.

I praksis har man antaget, at menighedsrådslovens § 4, stk. 7, udelukkede en af ministeriet ansat midlertidig hjælpepræsts ægtefælle fra at være medlem af det menighedsråd, hvis forhandlingerne hjulpepræsten i medfør af lovens § 2, stk. 3, er berettiget til at deltage i. Det skønnes rigtigst, at der findes en udtrykkelig bestemmelse om et sådant forhold.

ad § 1, nr. 6.

Der har hidtil manglet en udtrykkelig bestemmelse i loven om, hvorledes valget skal gennemføres, hvor flere menighedsråds kredse har fælles menighedsråd. I flere tilfælde, hvor valget i sådanne tilfælde har været foretaget under eet som et fælles valg, er der opstået vanskeligheder, som ikke har kunnet løses på tilfredsstillende måde uden anordning af særskilt valg i hver af kredsene. Det er herefter anset for rigtigst at foreslå en udtrykkelig bestemmelse for at undgå fremtidige vanskeligheder. Den her og i lovforslagets § 1, nr. 8 foreslåede ordning er iøvrigt i overensstemmelse med, hvad der er gældende for valg af medlemmer, der i et byråd repræsenterer et selvstændigt landdistrikt, jfr. bekendtgørelse nr. 336 af 22. december 1953 § 3.

ad § 1, nr. 7.

Man har ment det rigtigst under nr. 10 at foreslå optaget en bestemmelse om, når kandidatlisterne senest skal være indsendt for at være gyldige i overensstemmelse med, hvad der er gældende for valg til kommunale råd, og man har under hensyn hertil skønnet det nødvendigt at ændre tidspunktet for bekendtgørelsen vedrørende tid og sted for valgets afholdelse m. v.

ad § 1, nr. 8.

Der henvises til det foran under nr. 6 anførte.

ad § 1, nr. 9.

Tilføjjelsen følger af de i det foreslåede nye afsnit V indeholdte bestemmelser om afstemning ved indsendelse af stemmeseddel.

ad § 1, nr. 10.

Der henvises til det foran under nr. 7 anførte.

ad § 1, nr. 11.

En henvisning til den nye bestemmelse om valgbarhed må anses for at være nødvendig, idet den under § 1, nr. 13 foreslåede særlige bestemmelse om udelukkelse af menighedsrådet som følge af straf kun vedrører straf, der er pådraget, inden menighedsrådet første gang træder sammen.

ad § 1, nr. 12.

Den hidtidige regel, hvorefter udgifterne som følge af valg til menighedsråd såvel som rådets egne administrationsudgifter kun indenfor en nærmere fastsat begrænsning skulle afholdes af kirkens kasse, har man foreslået ændret, idet den hidtidige bestemmelse medvirkede til, at man fandt sig forpligtet til at opretholde en særlig menighedsråds-kasse i en række tilfælde, hvor en sådan særlig kasse må anses for at være overflødig. Den foreslåede ændring skulle betyde en forenkling, ligesom den under nr. 14 foreslåede ændring, der ligeledes tager sigte på at undgå opretholdelse af en særlig menighedsråds-kasse, hvor dette ikke er absolut nødvendigt.

Den foreslåede affattelse af § 13, stk. 2, skyldes dels ønsket om at bringe den hidtidige maksimumsbestemmelse i overensstemmelse med de ændrede prisforhold og dels ønsket om at imødekomme begæringer om godkendelse af en større rådigheds-sum for menighedsrådene særlig i tilfælde, hvor der på grund af forholdene skønnes at være mere omfattende opgaver som det naturligt påhviler menighedsrådet at varetage, men som vanskeligt lader sig placere indenfor de sædvanlige rammer for, hvad der normalt optages på kirkens budget.

ad § 1, nr. 13.

Det skønnes rigtigt, at menighedsrådet selv kommer til at afgøre spørgsmålet om, hvorvidt

en straf skal være en hindring for at indtage sæde i rådet ved dettes første sammentræden. Tilsvarende gælder kommunale råd, jfr. bekendtgørelse nr. 336 af 22. december 1953, § 34, stk. 1.

ad § 1, nr. 14 og 15.

Der henvises til det ovenfor under nr. 12 anførte.

ad § 1, nr. 16.

Der henvises til det i indledningen til bemærkningerne anførte, idet tilføjes, at man har skønnet det tilstrækkeligt, at der i loven optages hovedbestemmelserne bl. a. vedrørende hvilke personer, de i afsnit V omhandlede undtagelsesbestemmelser skal omfatte, og hvor afstemningen på den foreskrevne særlige måde kan foregå, samt hvilke tidsfrister der skal gælde. De meget detaljerede bestemmelser om den fremgangsmåde, som iøvrigt vil være at anvende, kan det formentlig uden ulempe overlades til ministeriet at fastsætte, når det blot fastslås, at de for de kommunale valg gældende regler skal danne hovedgrundlaget. Man vil endvidere derved opnå, at detaljer uden lovændring kan tillempes til eventuelle mindre væsentlige ændringer i de regler, der på dette område gælder vedrørende de kommunale valg og valg til folketinget.